

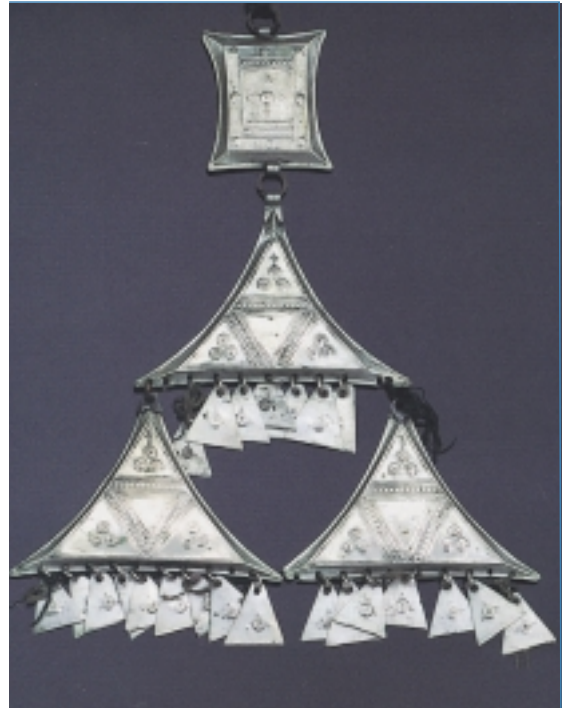
Programa d'exposicions d'arts plàstiques i fotografia

Les 172 mostres d'art de la Fundació "la Caixa" van ser visitades per més de 1.500.000 persones durant l'any 2001

*Geni de les flors. Afganistan, Hadda, s. III-IV.
Col·lecció Florence Malraux.
"Afganistàn, una història mil·lenària"*

L'art dels nostres dies, els grans clàssics i la història d'altres cultures van ser els tres vessants del programa d'exposicions de la Fundació "la Caixa" durant l'any 2001. Un cop més, el cicle d'exposicions s'ha proposat com a principal objectiu la divulgació de l'art entre un públic heterogeni.

*Penjoll triangular bartshaka. Plata grabada i repujada. Musée d'ethnographie, Neuchâtel.
"Tuareg. Nòmades del desert"*

Història d'altres cultures

Afganistan i la cultura de la diversitat

La guerra ha situat l'Afganistan al centre d'atenció de tota la ciutadania mundial. L'exposició "Afganistan, una història mil·lenària" es va proposar recordar a tothom que, en altre temps, en aquesta zona geogràfica van conviure en pau diverses tradicions culturals.

L'Afganistan, terra de pas de la Ruta de la Seda, va ser, al llarg de segles, un punt de trobada de diversos imperis, lloc per al diàleg entre diverses cultures i religions. Per bé que, a partir del segle I, va abraçar el budisme, l'Afga-

nistan havia estat província de l'Imperi Persa i va ser un regne del gran imperi d'Alexandre el Gran, i va ser també bressol de sultans otomans. Bamiyan va ser durant segles centre d'expansió del budisme i lloc d'inexcusable pelegrinatge per als fidels arribats de l'Índia i la Xina. Més tard, va arribar el temps de l'islam. I ja abans, al segle XIII, l'emperador Genguis Khan havia iniciat des de Kabul la formació del seu inabastable imperi. Així, els atzars històrics han fet que la riquesa cultural de la zona es basi en la mescla i en el mestissatge de tradicions artístiques diverses. L'exposició que s'ha pogut veure al Centre Cultural de la Fundació "la Caixa" a Barcelona es presenta com un relat de flux i reflux, de conquestes i migracions, amb objectes artístics tan diversos com les escultures gandhara i hadda, els iveris indis i els bronzes islàmics.

Tuaregs: el mite dels nòmades

Encara perviu entre els europeus una imatge romàntica i literària dels tuaregs, observats com a genets nòmades que vaguen pel desert sense conèixer fronteres. No obstant això, el cert és que aquest poble pastor ha viscut secularment un difícil conflicte en la seva adaptació a les dures condicions de vida que imposa el desert. La seva història està marcada per episodis de resistència desesperada davant l'embranchida de les forces colonials. L'exposició "Tuareg. Nòmades del desert" ens du a l'època més esplendorosa de la seva civilització, reflectida en l'artesanaria d'objectes quotidians destinats a la festa, al ritu fúnebre o a la batalla, i que, d'algun manera, donen fe de la seva concepció del món. Majoritàriament, les peces han estat cedides pel Museu d'Etnografia de Neuchâtel i pel Museu de Bamako, a Mali.

L'exposició se submergeix en la seva història, a través del testimoni dels antics cronistes àrabs, i descriu l'estructura de la seva economia, de base ramadera, i de la seva organització tribal.

En un tercer àmbit, la mostra es dedica a l'artesanaria de l'objecte domèstic i artístic, com a reflex dels seus cànons de bellesa i de la seva espiritualitat. Aquesta exposició s'ha pogut visitar al Convent de Santa Inés de Sevilla.

Tarraco, porta de Roma

L'exposició "Tarraco, porta de Roma", organitzada per la Fundació "la Caixa" amb motiu de la inauguració del seu Centre Social i Cultural de Tarragona, pretén mostrar la importància de Tarraco com a ciutat privilegiada i capital de la província més extensa de l'Imperi romà, la Hispania Citerior, i posar de manifest la seva relació amb diverses ciutats de la Península Ibèrica, especialment amb les altres dues capitals hispàniques: Corduba (Còrdova) i Emerita Augusta (Mèrida). Entre les 150 peces que formen la mostra, destaca l'escultura de marbre de Vespasià, procedent de l'Augusteum de Naron (Croàcia), que s'ha pogut contemplar sencera per primer cop.

*Escultura de marbre de Vespasià (fragment).
"Tarraco, porta de Roma"*

La fascinació pels mars del Sud

L'oceà Pacífic va passar a ser un mar obert a la inquietud exploradora d'espanyols i portuguesos al començament del segle XVI, amb l'expedició de Vasco Núñez de Balboa a través de l'istme de Panamà i la fundació de la factoria de Cochín per part de Vasco de Gama. Amb tot i això, les civilitzacions que acull l'oceà no van ser ben conegudes fins a les expedicions de navegants com Cook, Bougainville i La Perouse, que van crear el mite del "bon salvatge" i del "paradís terrenal". L'exposició "Illes dels mars del Sud" s'aproxima al llegat cultural d'aquestes civilitzacions des de la perspectiva antropològica que generen els ritus, els símbols i els mites. A la mostra, hi apareixen testimonis de les cultures d'Indonèsia, Filipines, Melanèsia, Micronèsia i Polinèsia, habitades per diversos grups ètnics, representats pel seu art. Així, es poden contemplar les grans escultures funeràries de Borneo; els delicats bastons *batak*; les representacions dels avantpassats i d'animals de Nova Guinea, o les talles de les illes de la Polinèsia. La mostra ha estat exposada a Granada, Castelló de la Plana, Girona i Lleida.

Exposició "Illes dels mars del Sud" a Lleida

L'art de la modernitat

Arman: art provocador

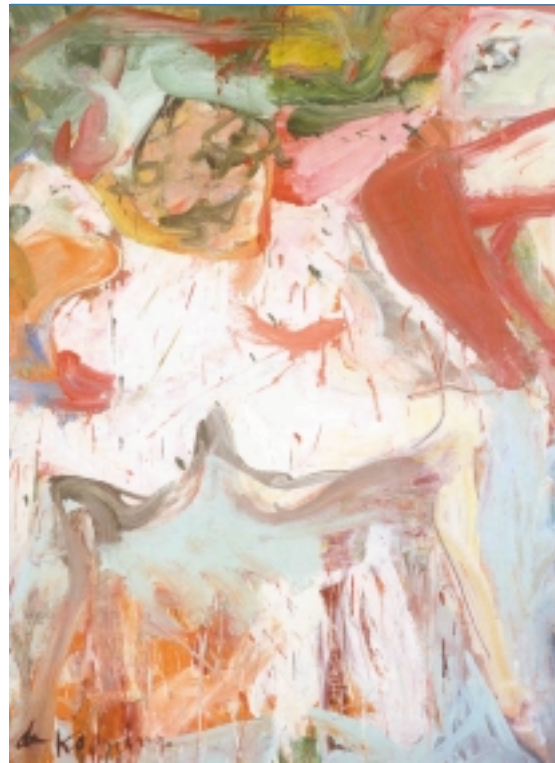
Arman és ja un dels artistes més destacats de l'art contemporani de la segona meitat del segle XX, amb el seu art provocador que se serveix dels cubells d'escombraries i de la ferralla i que no dubta a recórrer a la combustió o l'acumulació per provocar la sorpresa en l'espectador. L'exposició, de caràcter retrospectiu, mostra 59 obres que descriuen perfectament les successives etapes de la seva activitat artística, des de l'acumulació de deixalles dels inicis fins als recents retrats robots, exposats el 1999. La irrupció de l'art iconoclasta d'Arman, nascut a Niça el 1928, va representar en els anys seixanta una irrupció d'aire fresc en el marc de l'art conceptual. La mostra, que es va exposar al Centre Cultural de la Fundació a Barcelona, va ser produïda per la Galerie National du Jeu de Pome i es va poder veure per primer cop el 1998 a París.

La lluminositat de Hodler

A Ferdinand Hodler (Berna, 1853-Ginebra, 1918) se'l pot emparentar amb un grup d'artistes, entre els quals podem incloure Van Gogh, Seurat, James Ensor o Gustav Klimt, que es van rebel·lar contra l'impressionisme amb una pintura de la sensualitat i la llum. L'exposició de Ferdinand Hodler ha permès al públic seguir el recorregut de l'artista suís des del seu naturalisme primerenc fins al simbolisme, moviment del qual va arribar a ser un dels màxims representants. En la seva última època, Hodler va connectar amb l'expressionisme emergent. La mostra ha reunit gairebé un centenar de pintures a l'oli i una trentena de dibuixos procedents de col·leccions particulars i de

Estudi de ballarina espanyola, de mig cos i de front, ca. 1912. "Ferdinand Holder"

The Visit (La visita), 1967. "Willem de Kooning"

museus de Suïssa i Alemanya. Hi ha un apartat especialment dedicat al període d'estada a Espanya (1878-1879). Les Sales d'Exposicions de la Fundació a Madrid i a Palma de Mallorca van acollir aquesta mostra durant l'any 2001.

Willem de Kooning

Willem de Kooning (1904-1997) és un dels artistes nord-americans més importants i influents del segle XX, a més d'una de les figures clau de l'expressionisme abstracte. Amb Jackson Pollock, Mark Rothko i Clyfford Still, entre altres, va aconseguir convertir Nova York en la capital internacional de l'art després de la Segona Guerra Mundial, en detriment de París. Rica i complexa, la trajectòria de De Kooning es prolonga molt més enllà dels anys quaranta, fins a la dècada

dels vuitanta. Va ser un dels pocs expressionistes abstractes que va treballar de manera simultània, i amb la mateixa brillantor, la figuració i l'abstracció. L'exposició "Willem de Kooning" organitzada en col·laboració amb l'IVAM de València va reunir gairebé 80 pintures, dibuixos i escultures, datats entre 1938 i 1988. Es va poder veure a la sala d'exposicions de la Fundació a Madrid i a l'IVAM de València.

Retorn al país de les meravelles: l'artista i la infantesa

La infantesa ha estat un tema recurrent en multitud d'artistes que han buscat la seva inspiració en aquesta època de la vida. L'exposició "Retorn al país de les meravelles. L'art contemporani i la infància" recull obres de 34 artistes de diferents països que

inviten l'espectador a tornar a aquest món per mitjà de l'experiència artística. Les 43 obres de la mostra ens ofereixen una visió complexa, en què es barregen la innocència i la nostàlgia, en les imatges d'herois de tira còmica i ciència-ficció, contes de fades i jocs d'ordinador. L'exposició, produïda pel Des Moines Art Center (Iowa) dels Estats Units, ha arribat a Barcelona gràcies a l'Independent Curators International (ICI) de Nova York. La mostra exposada a Barcelona inclou obres dels artistes espanyols Ana Laura Aláez, Chelo Matesanz i Vidal.

Mínim Denominador Comú

"Mínim Denominador Comú", el cicle d'exposicions de la Sala Montcada de Barcelona per a l'any 2001-2002 comissariat per Chus Martínez. Va reunir cinc propostes que investiguen els límits i les possibilitats que ofereix la sala d'exposicions com a punt de trobada entre obra i espectador. El cicle ha presentat obres dels artistes Dora García, Tobias Rehberger, Michael Elmgreen, Ingar Dragset, Oriol Font i Begoña Muñoz. En totes les obres, l'artista es va plantejar superar el vincle habitual entre obra i espectador per reinventar la seva trobada en un context particular.

Col·lecció Testimoni

La Col·lecció Testimoni va ser creada el 1987 per "la Caixa" per contribuir a la promoció dels artistes actuals i al coneixement general de la creació contemporània a Espanya. El 2001 la mostra es va organitzar a Las Palmas de Gran Canaria, on es van reunir 128 peces realitzades per artistes espanyols contemporanis de diverses generacions.

*Sense títol de Juan Gopar.
Acrílic sobre tela i taula, 120 x 120 cm.
"Col·lecció Testimoni"*

Clàssics irrepitibles

Dürer, nom del Renaixement

Albrecht Dürer, prototipus d'artista renaixentista, a més d'exercir una poderosa influència entre els artistes del seu temps, el segle XVI, va ser el creador d'imatges que han assolit la categoria d'autèntiques icones de la civilització occidental, com *El Cavaller*, *La mort i el diable* o *La melangia*. L'exposició, una mostra de 43 dibuixos originals i de 130 gravats, no solament exhibeix dibuixos i gravats de l'artista de Nuremberg, sinó que reconstrueix el context artístic de l'època amb obres d'Albrecht Altdorfer, Barthel Beham, Hans Sebald Beham, Lucas Cranach, Hans Baldung Grien, Augustin Hirschvogel, Martin Schongauer o Michael Wolgemut, entre altres. L'exposició es va poder visitar a Girona i a Salamanca. Totes les obres pertanyen a les col·leccions del Museu Boijmans van Beuningen de Rotterdam.

*“Albrecht Dürer”. La passejada, h. 1496-98.
Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam*

Viladomat, escultor de la imatge femenina

Josep Viladomat i Massans, en els seus noranta anys de vida va recórrer diversos camins de l'art de l'escultura. Entusiasta avantguardista en els seus inicis, va fundar el grup dels Evolucionistes, el 1918, va passar del simbolisme a l'idealisme clàssic del noucentisme i, a partir dels anys quaranta, es va orientar cap al realisme de l'anècdota. La descripció de la figura femenina va ser el fil conductor de la seva escultura en les diferents etapes. Va escollir el model canònic de la dona mediterrània, que en Viladomat defuig les formes rotundes d'altres artistes per oferir una figura més estilitzada. L'exposició “Josep Vilado-

mat, escultor”, que va mostrar l'any passat una cinquantena de les seves obres, va ser la primera mostra antològica dedicada a l'artista des de la seva mort. Les obres de l'exposició es van agrupar en àrees temàtiques com l'ideal femení, el retrat, la Guerra Civil i l'exili, la imatgeria religiosa, l'escultura pública i les obres costumistes i animalístiques. Lleida, Granollers, Girona, Vic i Reus van acollir aquesta exposició.

Fotografia i art multimèdia

FotoPres'01: una anàlisi de l'actualitat

En l'edició del 2001, FotoPres va mostrar al públic alguns dels treballs més destacats del periodisme gràfic, testimoni imprescindible per realitzar mitjançant imatges una anàlisi del nostre temps.

En el concurs biennal, va resultar guanyador el reportatge “Alzheimer: la traïció de la memòria”, de Diego Alquerache, una profunda reflexió sobre el que representa patir la malaltia degenerativa. A “Kosovo. Crònica d'una deportació”, Gervasio Sánchez va tornar als Balcans per retratar el drama dels refugiats.

*Gervasio Sánchez: Kukes, Albania,
juny de 1999.
“FotoPres'01”*

L'exposició va reunir a Barcelona les obres fotogràfiques dels premiats i els treballs dels becats en aquesta edició del certamen. Els reportatges becats van tractar majoritàriament temes socials, com l'univers de les residències per a gent gran –el reportatge “Iaios”, de Tanit Plana– o la interculturalitat, amb el reportatge “Sudeuropa + Nordàfrica”, de Juan Valbuena.

Strömholm, la fotografia existencialista

Si la fotografia ha aconseguit adquirir la categoria d'art independent en el segle XXI, ha estat gràcies a la contribució de noms com Christer Strömholm (Estocolm, 1918-2002). L'artista suec ha desenvolupat al llarg de la seva trajectòria un llenguatge fotogràfic imbuït d'existencialisme, patent en les seves instantànies de ritus funeraris o d'escenes de prostitutes. La retrospectiva Christer Strömholm se centra en els anys crucials de la seva tasca artística, les dècades dels cinquanta i seixanta. Les més de 80 imatges de la mostra relaten l'itinerari de l'existència d'Strömholm en els ambients més baixos de l'escala social. Una part important de la mostra la formen

*“Christer Strömholm”: Barcelona, 1963.
Bildverksamheten Strömholm*

fotografies inèdites, moltes de les quals van ser realitzades a Espanya. Són imatges que reflecteixen rostres, carrers, objectes i gestos de l'Espanya de les acaballes dels cinquanta i començament dels seixanta. La mostra es va poder visitar a Lleida, Gijón, Santa Cruz de Tenerife, Ciudad Real, Ourense i Màlaga.

Hitchcock i l'art contemporani

Alfred Hitchcock, potser el cineasta més influent del segle XX, va ser també una referència per a artistes d'altres arts. La mostra “Encadenats: Alfred Hitchcock i l'art contemporani”, que es va exposar al Centre Cultural de la Fundació a Lleida, és un conjunt d'obres d'artistes visuals contemporanis triats pel Museu d'Art Modern d'Oxford. Aquesta exposició analitza com la imatgeria, la temàtica i la tèc-

*Douglas Gordon: 24 Hour Psycho, 1993.
“Encadenats: Alfred Hitchcock i l'art contemporani”.
Gentilesa de la Lisson Gallery, Londres*

nica del director anglès han estat el motiu recurrent d'inspiració en l'obra de molts artistes que utilitzen la fotografia, el cine, el vídeo, l'obra sonora o la instal·lació multimèdia com a mitjà d'expressió. El voyeurisme, l'obsessió, el doble o la connexió del paisatge amb el relat són temes típicament hitchcockians que s'adverteixen en l'obra de molts artistes visuals.

La immediatesa d'Ed van der Elsken

Ed van der Elsken (Amsterdam, 1925-1990) va simultanejar al llarg de la seva carrera la fotografia i el vídeo, mitjans amb els quals va realitzar un art de la immediatesa que buscava, per damunt de tot, l'expressió de l'autenticitat. L'exposició "Ed van der Elsken. Eye love you" mostra, per primer cop, l'obra de l'autor holandès en la diversitat de suports que va utilitzar. La mostra que es va poder veure l'any passat a Barcelona, una retrospectiva de l'obra realitzada entre els anys 1949 i 1990, va incloure 150 fotografies i una selecció de pel·lícules.

Aquesta exposició va estar produïda per el Kunstmuseum de Wolfsburg d'Alemanya.

El desert

Paral·lelament al relat dels grans viatgers, el testimoni fotogràfic va ser la via per la qual Occident es va rendir al misteri del desert. La fotografia ha estat, des del segle passat, el millor instrument per descriure el paisatge i explorar el territori. L'exposició "El desert. De la fotografia a la imatge digital", que es va exposar a Barcelona i a Sevilla, presenta un conjunt de fotografies i d'imatges fílmiques, moltes d'inèdites, que donen compte de la fascinació d'Occident per la immensitat. L'exposició, que ha estat produïda per la Fondation Cartier i la Fundació "la Caixa", va renunciar a un ordre cronològic o temàtic per mostrar el desert com un espai on el pas del temps queda en suspens i el paisatge experimenta sinuosos canvis, captats per la fotografia, l'art de l'"instant decisiu".

Lehnert & Landrock: El retrobament, Tunísia, c. 1910. Col. Gérard Lévy, París. "El desert. De la fotografia a la imatge digital"

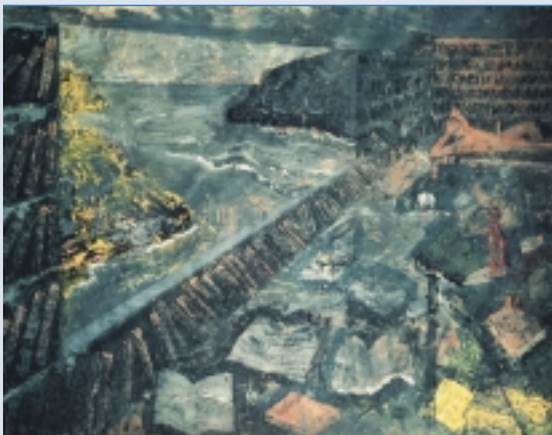
Altres exposicions d'arts plàstiques i fotografia

*Exposició: Lluïsa Vidal, pintora.
La nena del gatet negre, 1903.
Oli sobre tela, 156 x 90 cm*

*Exposició: Jordi Aluà. Impressions olímpiques.
Boxa, 1992.
Tècnica mixta sobre taula, 92 x 73 cm*

*Col·lecció d'art contemporani
de la Fundació "la Caixa": Miquel Barceló.
L'amour fou, 1984*

*Exposició: Monestirs i Lamas del Tibet. Marpa
Lotsawa, Chökyi Lotrö (1012-1097). Llautó daurat,
amb policromia. Tibet, segle XVI, 15,1 x 14,5 x 12 cm*

Exposicions de la Fundació "la Caixa" durant l'any 2001

Exposicions	Poblacions
Arts plàstiques	
Afganistan. Una història mil·lenària	Barcelona
Anglada Camarasa	Las Palmas de Gran Canaria, Palma (Mallorca), Sevilla
Arman	Barcelona
Art romànic i vanguardia	Madrid
Àsia, ruta de les estepes. D'Alexandre Magne a Genguis Khan	Madrid
Begoña Muñoz	Barcelona
Cèsar Martinell i Brunet. Entre el Modernisme i el Noucentisme	Artesa de Lleida, Bellpuig, La Sènia, Moià, Molins de Rei, Riudoms, Rubí, Sant Celoni
Col·lecció Testimoni 2000-2001	Sevilla
Conce Codina	Barcelona
Construir i deconstruir. Els anys noranta a la Col·lecció Testimoni	Eivissa
Xina, cel i terra	Gijón, Palma (Mallorca), Santiago de Compostela, Sevilla, València
Darrere el quadre	Vic
Dora García	Barcelona
Dürer i el seu temps	Girona, Salamanca
Eija-Liisa Ahtila	Barcelona
Encadenats: Alfred Hightcock i l'art contemporani	Lleida
Espais construïts: escultures, arquitectures, ambients	València
Experimentació i creativitat	Barcelona
Ferdinand Hodler	Madrid, Palma (Mallorca)
Gillian Wearing	Madrid, Santiago de Compostela
Hilo Rojo	Lleida
Impressions olímpiques. Jordi Alumà	Sta. Cristina d'Aro
Indis i esquimals. Cultures indígenes de Nordamèrica	Albacete, Alacant, Cadis, Palma (Mallorca), Vigo
Illes dels Mars del Sud	Castelló de la Plana, Girona, Granada, Lleida
Joan Miró. Litògraf	Dos Hermanas, Sant Llorenç des Cardassar
Josep Viladomat, escultor	Girona, Granollers, Lleida, Reus, Vic
Lluïsa Vidal, pintora	Granollers
Màquines	Palma (Mallorca)
Monastirs i Lames del Tíbet	Còrdova, A Coruña, La Laguna, Múrcia, Vítòria-Gasteiz, Madrid
Opus. Eduardo Barco	Lleida
Premis LAUS. 30 anys. Primavera del Disseny	Vic
Rastres de l'alfabet. Escriptura i art	Andratx, Capdepera, Ciutadella (Menorca), Eivissa
Retorn al País de les Meravelles. El arte contemporáneo i la infància	Barcelona
Sense títol. Pablo Genovés	Lleida
Sense títol de Mirjaw de Zeuw	Lleida
Sergio Prego. Yesland, I'm here to stay	Barcelona

Exposicions

Poblacions

Arts plàstiques (continuació)	
El Segle de Cristòfol. Obres mestres de l'art lleidatà del segle XX	Lleida
Tarraco, porta de Roma	Tarragona
Tuareg. Nòmades del desert	Sevilla
Txuspo Poyo M.H.T. (monkey honky town)	Barcelona
Vintinou vegades altre cop	Lleida
El Vitrall. L'art del color i de la llum	Lleida, Vic
Welcome! Un segle de turisme a les Illes Balears	Eivissa, Maó
Willem De Koonig	Madrid
Un més un igual a dos	Lleida
Zenith. Marc Volger	Lleida

Exposicions

Poblacions

Fotografia	
Espais de vida	Astorga, El Ejido, Linares, Lorca, Monzón, Ponferrada, Sant Boi de Llobregat, Sevilla, Valdepeñas
Adalberto Benítez	Adeje, Agüimes, Arrecife de Lanzarote, Valverde del Hierro
Christer Strömholm	Ciudad Real, Gijón, Lleida, Màlaga, Ourense, Santa Cruz de Tenerife
Desert. De la fotografia a la imatge digital	Barcelona, Sevilla
Diaris íntims	Blanes, Ferreries, Palafrugell, Porreres, Ripollet, Sant Antoni de Portmany, Sant Boi de Llobregat
Ed van der Elsken. Eye love you	Barcelona
FotoPres' 01	Barcelona
FotoPres' 99	Berga
Harry Callahan	Málaga, Palma (Mallorca)
Herbert List	Barcelona
Miguel Río Branco	Valladolid
Mirades impúdiques	Granollers
Pérez Siquier	Binissalem, Muro, Pollença, Porreres, Pòrtol, Sant Lluís, Santa Maria del Camí, Sineu
Sense títol. Willi Otremba	Lleida
Valls. Una memòria fotogràfica 1845-2000	Valls

Exposicions

Poblacions

Temàtiques històriques	
La vida als castells	Altafulla, Cambrils, Dènia, Gandia, Hospitalet de l'Infant, Manlleu, Manresa, Mollerussa, Onda, Ontinyent, Paterna, Requena, Sagunt, Sant Cugat del Vallès, Santa Coloma de Farners, Terrassa, Vic, Xàtiva
Els aromes d'al-Andalus	Alcalà de Henares, Alcoi, Ciudad Real, Elx, Leganés, Palma (Mallorca), Terol, Zamora
En torno a las Mesas Reales. Tres siglos de formas y objetos en los palacios y monasterios reales	Madrid, Màlaga, Saragossa, València
Mar d'Ulisses. Els orígens de la navegació a la Mediterrània	Albacete, Còrdova, Donostia-San Sebastià, Granada, Lleó, Salamanca, Santa Cruz de Tenerife,
Millares. Una civilització milenària en Andalusia	Adra, Andújar, Antequera, Arcos de la Frontera, Baeza, Cartayá, La Palma del Condado, Linares, Los Palacios-Villafranca, Níjar, San Fernando